EUROOPA KOHTU OTSUS (esimene koda)

9. detsember 2010 *

Kohtuasjas C-421/09,

mille ese on EÜ artikli 234 alusel Landesgericht für Zivilrechtssachen Wieni (Austria) 19. oktoobri 2009. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 28. oktoobril 2009, menetluses

Humanplasma GmbH

versus

Austria Vabariik,

* Kohtumenetluse keel: saksa.

EUROOPA KOHUS (esimene koda),

koosseisus: koja esimees A. Tizzano, kohtunikud J.-J. Kasel (ettekandja), A. Borg Barthet, M. Ilešič ja M. Berger,

kohtujurist: N. Jääskinen,
kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades kirjalikke märkusi, mille esitasid:

– Humanplasma GmbH, esindaja: *Rechtsanwalt* W. Graziani-Weiss,

– Austria valitsus, esindaja: E. Riedl,

– Saksamaa valitsus, esindajad: J. Möller ja N. Graf Vitzthum,

– Ungari valitsus, esindajad: M. Fehér, K. Szíjjártó ja Z. Tóth,

– Madalmaade valitsus, esindajad: C. Wissels ja M. de Ree,

– Euroopa Komisjon, esindajad: C. Cattabriga ja G. Wilms,

arvestades pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi ilma kohtujuristi ettepanekuta,

on teinud järgmise

Otsuse

1 Eelotsusetaotlus puudutab EÜ artiklite 28 ja 30 tõlgendamist.

2 Taotlus on esitatud Austria õiguse alusel asutatud äriühingu Humanplasma GmbH (edaspidi „Humanplasma") ja Austria Vabariigi vahelises vaidluses, mis puudutab õigusnormides sätestatud keeldu importida erütrotsüütide kontsentraati, mis pärineb doonoriverest, mida ei ole loovutatud täiesti tasuta.

Õiguslik raamistik

Liidu õigusnormid

3 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. jaanuari 2003. aasta direktiivi 2002/98/EÜ, millega kehtestatakse inimvere ja verekomponentide kogumise, uurimise, töötlemise, säilitamise ja jaotamise kvaliteedi- ja ohutusnõuded ning muudetakse direktiivi 2001/83/EÜ (ELT L 33, lk 30; ELT eriväljaanne 15/07, lk 346), põhjendused 22 ja 23 on sõnastatud järgmiselt:

„(22) Asutamislepingu artikli 152 lõike 5 kohaselt ei mõjuta käesoleva direktiivi sätted vereannetamist käsitlevate siseriiklike sätete kohaldamist. Asutamislepingu artikli 152 lõike 4 punktiga a nähakse ette, et liikmesriikidele ei tohi teha takistusi rangemate vere ja verekomponentide kvaliteedi- ja ohutusalaste kaitseabinõude säilitamisel või rakendamisel.

(23) Vere vabatahtlik ja tasuta annetamine on tegur, mille kaasabil on võimalik saavutada vere ja verekomponentide kõrged ohutusnormid ja selle kaudu kaitsta inimeste tervist. Euroopa Nõukogu jõupingutusi selles valdkonnas tuleks toetada ning kasutusele võtta kõik vajalikud abinõud, et soodustada vabatahtlikku ja tasuta doonorlust asjakohaste meetmete ja algatuste abil ning tagades, et doonoritele saab osaks üldsuse suurem tunnustus, seega samuti suurendada omavarustatust. Tuleks arvesse võtta Euroopa Nõukogu vabatahtliku ja tasuta doonorluse määratlust."

4 Direktiivi 2002/98 artikli 4 lõige 2 sätestab:

„Käesolev direktiiv ei takista liikmesriike säilitamast või kehtestamast oma territooriumil rangemaid kaitsemeetmeid, kui need on kooskõlas asutamislepinguga.

Eelkõige võib liikmesriik tervisekaitse kõrge taseme tagamiseks ning artikli 20 lõikega 1 ettenähtud eesmärgi saavutamiseks kehtestada vabatahtliku ja tasuta doonorlusega seotud nõudeid, sealhulgas vere ja verekomponentide impordikeelu või -piirangu, kui asutamislepinguga ettenähtud tingimused on täidetud."

5 Nimetatud direktiivi artikli 20 lõige 1 näeb ette:

„Liikmesriigid võtavad vere vabatahtlikku ja tasuta annetamist soodustavaid meetmeid, et verd ja verekomponente saada niipalju kui võimalik sellistest annetustest."

6 Nimetatud direktiivi artikkel 21 sätestab:

„Vereteenistusasutused tagavad, et vere ja verekomponentide iga annetust uuritakse IV lisas loetletud nõuete kohaselt.

Liikmesriigid tagavad, et kolmandatest riikidest imporditud verd ja verekomponente uuritakse IV lisas loetletud nõuete kohaselt."

Rahvusvahelised õigusnormid

7 Euroopa Nõukogu liikmesriikidele suunatud 12. oktoobril 1995 vastu võetud Euroopa Nõukogu Ministrite Komitee soovituse nr R (95) 14 doonorite ja retsipientide tervise kaitse kohta seoses vereülekandega artikkel 2 näeb ette, et „[t]äisvere, vereplasma või verekomponentide loovutamine on vabatahtlik ja tasuta siis, kui isik loovutab neid oma vabast tahtest ning kui talle ei maksta selle eest sularahas või muul samaväärsel viisil. Sama kehtib ka hüvitamiseks puhkuse andmisel, kui puhkuse aeg on pikem, kui on doonorivere loovutamiseks ja transpordiks loovutamise kohta vajalik. Tagasihoidlikud tänuavaldused, karastusjoogid ja doonorivere loovutamisega seotud transpordikulude hüvitamine on kooskõlas vere vabatahtliku ja tasuta loovutamisega".

Siseriiklik õigus

8 2002. aasta ravimiimpordi seaduse (Arzneiwareneinfuhrgesetz 2002; *BGBl.* I, 135/2005 redaktsioon; edaspidi „ravimiimpordi seadus") § 7 lõige 1 nägi ette, et selles seaduses nimetatud kaupade import on lubatud ainult siis, kui föderaalne tervishoiuohutusamet on kinnitanud, et nad on turustamiskõlblikud.

9 Nimetatud seaduse § 7 lõige 3 loetles täpsed andmed, mida nimelt veretoodete importijad pidid pädevatele asutustele nende nõudmisel esitama. Nende andmete hulgas olid doonori isik ning tõend selle kohta, et doonor on välja valitud selles valdkonnas kohaldatavate rahvusvaheliste kriteeriumide kohaselt ja et tal ei ole teatavaid viirusinfektsioone.

10 Pärast ravimiimpordi seaduse muutmist (avaldatud *BGBl. I*, 41/2006), mis jõustus 29. märtsil 2006, lisati selle §-le 7 lõige 1a. Nimetatud säte näeb ette:

„Vahetuks ülekandeks ette nähtud imporditud veretooted ei ole turustamiskõlblikud juhul, kui doonoriveri ei ole loovutatud täiesti tasuta, välja arvatud juhtudel, kui seoses kiireloomulise hädaolukorraga, mil verd vajatakse kohe, on verekeskus palunud doonoril loovutada verd viivitamata. Eelmises lauses sätestatut ei kohaldata, kui import on vajalik väga haruldaste veregruppide verega varustatuse tagamiseks."

11 Peale selle lisati sama seadusemuudatusega ravimiimpordi seaduse § 7 lõikele 3 punkt 2a, mis nägi ette, et importijad peavad igal juhul tõendama, et „vahetuks ülekandeks ette nähtud veretoodete puhul on doonoriveri loovutatud täiesti tasuta või juhtudel, kui seoses kiireloomulise hädaolukorraga, mil verd vajatakse kohe, on verekeskus palunud doonoril loovutada verd viivitamata, on makstud üksnes kuluhüvitist [...]".

12 1999. aasta vereohutuse seadus (Blutsicherheitsgesetz 1999, *BGBl.* I, 63/2005 avaldatud redaktsioon) § 8 lõige 4 sätestab:

„Vere või verekomponentide doonoritele või kolmandatele isikutele on keelatud anda või lubada doonorluse eest tasu. Kui verd (täisveri) loovutatakse vahetuks ülekandeks ette nähtud toodete jaoks, peab veri olema loovutatud täiesti tasuta. Kuluhüvitise maksmine on sellistel juhtudel lubatud üksnes siis, kui seoses kiireloomulise hädaolukorraga, mil verd vajatakse kohe, on verekeskus palunud doonoril loovutada verd viivitamata."

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimus

13 1. novembril 2005 avaldati hanketeade Wiener Krankenanstaltenverbundile (Viini raviasutuste liit) veretoodete – käesoleval juhul erütrotsüütide kontsentraat, millest on leukotsüüdid eemaldatud – tarnimiseks. Nimetatud erütrotsüütide kontsentraati müüakse ravimina.

14 Pakkumuste esitamise tähtaeg lõppes 1. märtsil 2006. Asjade hange oli jagatud viide eraldiseisvasse ossa ning pakkumusi sai esitada ka iga osa kohta eraldi. Hanke esemeks olevate raamlepingute tähtaeg oli kolm aastat, kusjuures lepinguid oli võimalik ühel korral veel kolmeks aastaks pikendada.

15 Hankelepingu tingimuste punkt 2.2 on sõnastatud järgmiselt:

„Lepingu ese peab vastama Austria ravimiimpordi seaduse kohaldatavale redaktsioonile, [...] pärinema tasuta loovutatud doonoriverest ja vastama ajakohastele teadusandmetele."

16 Lepingu eritingimuste punkt 6 „Lepingu eseme tarnimata jätmine" näeb ette:

„Teenuse osutaja on kohustatud tagama varustamise. Kui lepingu ese tarnitakse siiski hilinemisega või jäetakse tarnimata, on Wiener Krankenanstaltenverbundil (tuginedes oma varustamiskohustusele) õigus hankida vajalik erütrotsüütide kontsentraat, millest on leukotsüüdid eemaldatud, väljaspool raamlepingut, kusjuures lepingu pooleks olev isik on kohustatud kandma seeläbi tekkinud lisa- ja järelkulud."

17 Hankemenetluses osalesid kaks pakkujat – Humanplasma ja Österreichisches Rotes Kreuz (Austria Punane Rist). Selgus, et Humanplasma oli esitanud viiest osast kahe kohta madalaima hinnaga pakkumuse.

18 Pakkumusele lisatud kaaskirjas kinnitas Humanplasma, et tal on pakutava teenuse osutamiseks olemas kõik vajalikud load. Ühtlasi tagas ta, et tarnitav ese vastas pakkumuse esitamise ajal hankelepingu tingimuste punktis 2.2 esitatud nõuetele. Seoses tulevase õigusliku olukorraga täpsustas Humanplasma siiski, et ta ei saa anda garantiid ega tagatist edaspidiseks ning kui õigusliku olukorra muutumise, eeskätt ravimiimpordi seaduse muutmise tõttu peaks kõnealuste toodete tarnimise kohustuse

täitmine osutuma võimatuks, ei kanna ta mingit vastutust seoses lepingu eritingimuste punktis 6 nimetatud võimalike lisakuludega.

19 Eelotsusetaotlusest nähtub, et kuna pärast pakkumuste esitamise tähtaja lõppu muudeti ravimiimpordi seadust nii, et ülekandeks ette nähtud imporditud veretooteid ei saanud – välja arvatud kaks erijuhtumit – enam turustada juhul, kui doonoriveri ei olnud loovutatud täiesti tasuta, siis ei olnud Humanplasma pakutud tooted, mis ei pärine põhiosas sellisest doonoriverest, enam selle seaduse sätetega kooskõlas.

20 Pakkumuse hindamise ajal palus hankija Humanplasmal täpsustada, kas viimane saaks sellest hoolimata tagada hanketeates esitatud tarnetingimuste täitmise. Kuna Humanplasma ei saanud neid tagatisi esitada, teatas hankija, et Humanplasma pakkumus lükatakse tagasi riigihankeid reguleerivate siseriiklike õigusnormide alusel.

21 Humanplasma esitas kõnealuse pakkumuse tagasilükkamise otsuse peale Vergabekontrollsenat für Wienile (Viini riigihangete kontrolliasutus) vaidlustuse, mille viimatinimetatu jättis rahuldamata eelkõige põhjendusega, et kuna Humanplasma ei saa hanketingimustes sätestatud eeldustel tagada hanke esemeks oleva teenuse osutamist, siis ei vasta tema pakkumus siseriiklikes õigusnormides sätestatud vastavaks tunnistamise nõuetele, mistõttu ei saa seda pakkumust edukaks tunnistada. Vergabekontrollsenat für Wieni arvates lükkas hankija seega õigesti Humanplasma pakkumuse tagasi.

22 Vergabekontrollsenat für Wieni otsuse peale esitatud hagis nõudis Humanplasma kahjuhüvitist summas 840 000 eurot, samuti tekkinud kulude hüvitamist, tuginedes

seejuures ühenduse õiguse rikkumisest tulenevale riigivastutusele. Oma hagi toetuseks väidab Humanplasma, et ravimiimpordi seaduse § 7 lõige 1a kujutab endast koguselise impordipiiranguga samaväärse toimega meedet, mis on EÜ artikliga 28 keelatud. Kuna tema tooted ei pärine põhiosas täiesti tasuta loovutatud doonoriverest, oli ta kohustatud tegema reservatsiooni ja viitama kõnealuse toote tarnimise tingimustest kinnipidamise võimatusele. Kui ravimiimpordi seadust ei oleks muudetud, ei oleks ta pidanud reservatsiooni tegema ja tema pakkumust ei oleks tohtinud hankemenetluses tagasi lükata.

23 Nimetatud kohtuasja menetlev Landesgericht für Zivilrechtssachen Wien otsustas menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmise eelotsuse küsimuse:

„Kas EÜ artikliga 28 (koosmõjus EÜ artikliga 30) on vastuolus sellise siseriikliku õigusnormi kohaldamine, mille kohaselt on Saksamaalt pärit erütrotsüütide kontsentraadi import lubatav vaid tingimusel – mida kohaldatakse ka erütrotsüütide kontsentraadi kogumisele Austrias –, et doonoriveri on loovutatud täiesti tasuta (makstud ei ole ka kuluhüvitist)?"

Eelotsuse küsimus

24 Oma eelotsusetaotlusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada seda, kas EÜ artiklit 28 koosmõjus EÜ artikliga 30 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus siseriiklik õigusnorm, mis näeb ette, et teisest liikmesriigist pärineva vere või verekomponentide import on lubatav vaid tingimusel – mida kohaldatakse

ka kodumaistele toodetele –, et doonoriveri, mis on nende toodete aluseks, on saadud ilma doonorile selle eest mis tahes tasu maksmata, isegi ilma kulude hüvitamiseta.

25 Kaupade vaba liikumine on üks EÜ asutamislepingu aluspõhimõtteid, mis väljendub EÜ artiklis 28 sätestatud liikmesriikidevaheliste koguseliste impordipiirangute ja kõigi samaväärse toimega meetmete keelus (5. juuni 2007. aasta otsus kohtuasjas C-170/04: Rosengren jt, EKL 2007, lk I-4071, punkt 31).

26 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt puudutab EÜ artiklis 28 sätestatud koguseliste piirangutega samaväärse toimega meetmete keeld kõiki liikmesriikide kaubanduseeskirju, mis võivad otse või kaudselt, tegelikult või potentsiaalselt takistada ühendusesisest kaubandust (vt eelkõige 11. juuli 1974. aasta otsus kohtuasjas 8/74: Dassonville, EKL 1974, lk 837, punkt 5; eespool viidatud kohtuotsus Rosengren jt, punkt 32; 20. septembri 2007. aasta otsus kohtuasjas C-297/05: komisjon *vs.* Madalmaad, EKL 2007, lk I-7467, punkt 53, ja 8. novembri 2007. aasta otsus kohtuasjas C-143/06 : Ludwigs-Apotheke, EKL 2007, lk I-9623, punkt 26).

27 Käesolevas kohtuasjas nähtub eelotsusetaotlusest, et põhikohtuasjas käsitletav siseriiklik õigusnorm sisaldab põhimõttelist keeldu importida ja turustada verd ja verekomponente, mis on saadud tasu eest vere loovutamisega, võttes arvesse, et nimetatud õigusnorm peab tasuks ka nende kulude hüvitamist, mis doonoril on tekkinud seoses vere loovutamisega.

28 Tuleb lisada, et põhikohtuasjas käsitletav turustamiskeeld on ühtmoodi kohaldatav nii Austria territooriumil loovutatud vere suhtes kui ka selle doonorivere suhtes, mis on kogutud teistes liikmesriikides.

29 Kuivõrd osas teistes liikmesriikides toimub vere loovutamine kooskõlas direktiivi 2002/98 sätetega nii, et doonori kulud hüvitatakse, siis ei saa neis liikmesriikides seaduslikult kogutud ja turule viidud verd ja verekomponente Austriasse importida ja seal turustada.

30 Järelikult tuleb tõdeda, nagu muu hulgas selgesti möönis ka Austria valitsus, et selline siseriiklik õigusnorm nagu põhikohtuasjas käsitletav võib takistada ühendusesisest kaubandust ning kujutada endast seega koguselise impordipiiranguga samaväärse toimega meedet EÜ artikli 28 tähenduses.

31 Selleks et teha kindlaks, kas nimetatud õigusnorm kujutab endast keelatud piirangut EÜ artikli 28 tähenduses, tuleb veel kontrollida – nagu väitsid ka eelkõige Austria valitsus ja Euroopa Komisjon –, kas see võib olla õigustatud rahvatervise kaitse seisukohast.

32 Selles osas on oluline meenutada, et rahvatervis on EÜ artikliga 30 kaitstavate hüvede või huvide hulgas esikohal ning liikmesriikide ülesanne on otsustada EÜ asutamislepinguga kindlaks määratud piirides, millisel tasemel nad soovivad selle kaitse tagada ning kuidas selle taseme saavutada (11. detsembri 2003. aasta otsus kohtuasjas C-322/01: Deutscher Apothekerverband, EKL 2003, lk I-14887, punkt 103; 13. juuli 2004. aasta otsus kohtuasjas C-262/02: komisjon *vs.* Prantsusmaa, EKL 2004, lk I-6569, punkt 24; eespool viidatud kohtuotsus Rosengren jt, punkt 39, ning eespool viidatud kohtuotsus Ludwigs-Apotheke, punkt 27).

33 Käesoleval juhul ei ole vaidlust selles, et põhikohtuasjas käsitletav õigusnorm – mille eesmärk on Austria valitsuse sõnul ühelt poolt tagada, et Austrias turustatav veri ja

verekomponendid vastaksid kõrgendatud kvaliteedi- ja ohutusnõuetele ning teiselt poolt saavutada direktiivi 2002/98 artikli 20 lõikes 1 sätestatud eesmärk, s.o soodustada vere vabatahtlikku ja tasuta loovutamist – on suunatud rahvatervise kaitsmisele, mis on EÜ artikliga 30 lubatud eesmärk. Järelikult võivad need eesmärgid olla põhimõtteliselt õigustatud kaupade vaba liikumise takistamisel.

34 Siiski tuleneb kohtupraktikast, et kaupade vaba liikumise taolist EÜ asutamislepinguga tagatud põhivabadust piiravad õigusnormid võivad olla õigustatud vaid juhul, kui need on taotletud eesmärgi saavutamiseks sobivad ega lähe kaugemale, kui selle eesmärgi saavutamiseks vajalik (vt eelkõige 8. mai 2003. aasta otsus kohtuasjas C-14/02: ATRAL, EKL 2003, lk I-4431, punkt 64; 7. juuni 2007. aasta otsus kohtuasjas C-254/05: komisjon *vs.* Belgia, EKL 2007, lk I-4269, punkt 33; 13. märtsi 2008. aasta otsus kohtuasjas C-227/06: komisjon *vs.* Belgia, punkt 61, ja 11. septembri 2008. aasta otsus kohtuasjas C-141/07: komisjon *vs.* Saksamaa, EKL 2007, lk I-6935, punkt 48).

35 Mis puudutab esiteks põhikohtuasjas käsitletava õigusnormi asjakohasust, siis tuleb märkida, et direktiivi 2002/98 põhjendusest 23 tuleneb, et vere vabatahtlik ja tasuta loovutamine on tegur, mille kaasabil on võimalik saavutada vere ja verekomponentide kõrged ohutusnormid ja selle kaudu kaitsta inimeste tervist.

36 Osas, milles selline õigusnorm nagu põhikohtuasjas käsitletav ei luba veredoonoritel saada vere loovutamisest rahalist kasu, on niisugune õigusnorm sobiv nende eesmärkide saavutamiseks ning vere ja verekomponentide kvaliteedi ja ohutuse parandamiseks, mistõttu seda tuleb pidada rahvatervist kaitsvaks meetmeks.

37 Seevastu ei nähtu Euroopa Kohtule esitatud märkustest, et – nagu väidab Austria valitsus – selline õigusnorm nagu põhikohtuasjas käsitletav, mis ei luba veredoonoritel saada hüvitist näiteks transpordikulude eest, mis neil on tekkinud nende elu- või töökohale kõige lähemal asuva verekeskuse asukohta jõudmiseks, võiks soodustada huvitatud isikute poolt nende vere loovutamist. Neil asjaoludel tuleb järeldada, et niisugune õigusnorm ei võimalda saavutada teist eesmärki, mida nimetatud siseriiklik õigusnorm väidetavalt taotleb.

38 Mis puudutab teiseks hinnangut, mis tuleb anda sellise õigusnormi nagu põhikohtuasjas käsitletav kohta, siis tuleb meenutada, et kuna Euroopa Kohtu praktika kohaselt on EÜ artikli 30 puhul tegemist erandiga – mida tuleb tõlgendada kitsalt – ühenduses kaupade vaba liikumise põhimõttest, tuleb liikmesriigi ametivõimudel tõendada, et asjaomane õigusnorm on viidatud eesmärgi saavutamiseks vajalik ja et seda eesmärki ei ole võimalik saavutada vähem ulatuslike või ühendusesisest kaubandust vähem mõjutavate keeldude või piirangutega (vt selle kohta 14. juuli 1994. aasta otsus kohtuasjas C-17/93: van der Veldt, EKL 1994, lk I-3537, punkt 15; 23. oktoobri 1997. aasta otsus kohtuasjas C-189/95: Franzén, EKL 1997, lk I-5909, punktid 75 ja 76; 28. septembri 2006. aasta otsus kohtuasjas C-434/04: Ahokainen ja Leppik, EKL 2006, lk I-9171, punkt 31, ja eespool viidatud kohtuotsus Rosengren jt, punkt 50).

39 Vastavalt Euroopa Kohtu väljakujunenud praktikale, mida meenutati käesoleva kohtuotsuse punktis 32, tuleb rahvatervise valdkonnas proportsionaalsuse põhimõttele vastavuse hindamisel arvestada tõika, et liikmesriik võib otsustada, millisel tasemel ta kavatseb rahvatervise kaitse tagada ja kuidas selline tase saavutatakse. Kuna see tase võib liikmesriigiti varieeruda, tuleb tunnustada liikmesriikide kaalutlusruumi olemasolu (eespool viidatud kohtuasi komisjon *vs.* Saksamaa, punkt 51).

40 Lisaks tuleb märkida, et ainuüksi tõsiasi, et üks liikmesriik kehtestab teise liikmesriigi omadest vähem ranged eeskirjad, ei tähenda seda, et teise liikmesriigi eeskirjad oleksid EÜ artiklitega 28 ja 30 vastuolus (vt eelkõige eespool viidatud kohtuotsus komisjon *vs.* Saksamaa, punkt 51).

41 Sellegipoolest võib asjaolu, et mitmed teised liikmesriigid näevad veredoonoritele ette tekkinud kuludele vastava hüvitise, olla asjakohane Austria õigusnormi kohta esitatud objektiivse põhjenduse ja eelkõige selle proportsionaalsuse hindamisel (vt selle kohta 28. jaanuari 2010. aasta otsus kohtuasjas C-333/08: komisjon *vs.* Prantsusmaa, EKL 2010, lk I-757, punkt 105).

42 Selles osas tuleb meenutada, et – nagu tuleneb eelkõige direktiivi 2002/98 artiklist 21 – vere ja verekomponentide kvaliteedi ja ohutuse tagamiseks uuritakse iga doonoriverd selle direktiivi IV lisas loetletud nõuete kohaselt, arvestades, et need nõuded muutuvad vastavalt teaduse ja tehnika arengule.

43 Eeltoodust järeldub, et eraldi vaadelduna ei ole vere ja verekomponentide kvaliteedi ja ohutuse tagamiseks igal juhul vajalik kohustus, mille kohaselt peab doonorivere loovutamine toimuma nii, et doonorile ei hüvitata talle tekkinud mis tahes kulusid.

44 Seda järeldust toetab asjaolu, et isegi kui direktiivi 2002/98 ja selles viidatud soovituse nr R (95) 14 eesmärk on parandada veredoonorite ja retsipientide tervise kaitset, kehtestades norme ja põhimõtteid, millele vabatahtlikult ja tasuta loovutatud doonoriveri peab vastama, ei näe need ette doonorivere täiesti tasuta loovutamise kohustust, vaid sätestavad, et tagasihoidlikud tänuavaldused, karastusjoogid ja vere

loovutamisega seotud transpordikulude hüvitamine on kooskõlas vere vabatahtliku ja tasuta loovutamisega, nii et neid asjaolusid ei saa pidada selliselt loovutatud doonorivere kvaliteeti ja ohutust ning rahvatervise kaitset kahjustavaks.

45 Neid kaalutlusi silmas pidades tuleb konstateerida, et niisugune õigusnorm nagu põhikohtuasjas käsitletav läheb kaugemale sellest, mis on vajalik sellega taotletava eesmärgi saavutamiseks, nimelt vere ja verekomponentide kvaliteedi ja ohutuse tagamiseks.

46 Kõike eeltoodut arvesse võttes tuleb vastata esitatud küsimusele, et EÜ artiklit 28 koosmõjus EÜ artikliga 30 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus siseriiklik õigusnorm, mis näeb ette, et teisest liikmesriigist pärineva vere või verekomponentide import on lubatav vaid tingimusel – mida kohaldatakse ka kodumaistele toodetele –, et doonoriveri, mis on nende toodete aluseks, on loovutatud ilma doonorile selle eest tasu maksmata ning isegi ilma nende kulude hüvitamiseta, mis doonoril on seoses vere loovutamisega tekkinud.

Kohtukulud

47 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule märkuste esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (esimene koda) otsustab:

EÜ artiklit 28 koosmõjus EÜ artikliga 30 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus siseriiklik õigusnorm, mis näeb ette, et teisest liikmesriigist pärineva vere või verekomponentide import on lubatav vaid tingimusel – mida kohaldatakse ka kodumaistele toodetele –, et doonoriveri, mis on nende toodete aluseks, on loovutatud ilma doonorile selle eest tasu maksmata ning isegi ilma nende kulude hüvitamiseta, mis doonoril on seoses vere loovutamisega tekkinud.

Allkirjad